

De Vossenholse Meersen, waar de Splenterbeek wordt opgeslorpt door de Ede (foto: Ludo Goossens)

Op zoek naar twee waterlopen in het Drongengoe

Het thema water was de voorbije zomers niet weg te slaan uit het nieuws. De warme en droge zomers van 2018, 2019 en 2020 confronteerden ons met nooit gezien lage grondwatertafels. Dramatische overstromingen kenmerkten dan weer de zomer van 2021. Deze extremen passen netjes binnen het plaatje van de klimaatverandering, veroorzaakt door een wereldwijd ongebreidelde uitstoot van broeikasgassen. Om moedeloos van te worden? Misschien wel, misschien ook niet. Bij de pakken blijven zitten brengt in ieder geval geen soelaas. We kunnen lokaal actie ondernemen om ons te wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering, en dan in het bijzonder de waterproblematiek.

Klimaatadaptatie is een duur verzamelwoord voor acties die onze lokale kwetsbaarheid voor klimaatverandering verminderen. Hier spelen natuurbehoud en vooral natuurherstel een uiterst belangrijke rol. Meer groen brengt verfrissing bij hittegolven, natuurgebieden vormen een ideale waterbuffer bij hevige regenval, ... En hier komen de natuurlijke waterlopen in de kijker. Deze waterlopen banen zich kronkelend een weg door het landschap, waardoor ze een grote capaciteit hebben om water te bergen en traag af te voeren. Zij zorgen er samen met natuurlijke overstromingsgebieden voor dat we onze voeten bij hevige regenval droog houden. Uiteraard gaat ook de biodiversiteit ze niet onopgemerkt voorbij: water brengt leven!

Ook in het Meetjesland hebben we meerdere natuurlijke waterlopen, al is de loop van vele waterlopen gewijzigd door de mens en werden ze in belangrijke mate zelfs gekanaliseerd. Alhoewel hun klimaatadaptieve functie hierdoor deels teloor is gegaan, zijn ze niet verloren en hebben we nog steeds de mogelijkheid om ze hun volle klimaatadaptieve potentie terug te geven. Laat dit een oproep zijn om de natuurlijke waterlopen opnieuw de ruimte te geven die ze verdienen. Zo bereiden we ons voor op een landschap aangepast aan de klimaatverandering.

In dit kader zet Natuurpunt Maldegem-Knesselare vijf Meetjeslandse waterlopen in de kijker. Alle vijf ontspringen ze in het Drongengoe op de Cuesta van Oedelem-Zomergem en gaan ze hun weg naar alle windstreken om (tegenwoordig) uit te monden in het Schipdonkkanaal of het Kanaal Gent-Brugge. We stippelden zes fietstochten uit die je kennis laten maken met deze waterlopen van bron tot monding. Alle fietstochten zijn te downloaden via https://natuurpuntmaldegemknesselare.be/op_pad/fietsroutes.html. We stellen er hier één voor.

Start

Krakeelparking, Drongengoeuweg Ursel (nabij taverne Het Jagershof in het Drongengoe)

Fietsroute

Afstand: 37 km

Bewegwijzering: volg het plannetje of download de gps-tracks op www.NPMeetjesland.be/strekdebene

De fietstocht neemt je mee langs de valleien van de Ede en Splenterbeek. Aan het startpunt bevind je je tussen de oorsprongen van de twee takken van de Ede, een rivier die van Maldegem via Aardenburg naar het Zwin liep. Sinds de aanleg van het Schipdonkkanaal midden de 19de eeuw wordt de loop van de Ede beperkt tot Maldegem. Met haar twee oorsprongen op het Urselse militair domein neemt ze je mee van het Drongengoed en het Maldegemveld naar de dorpskern van Kleit, om je via Maldegem tot bij de Meetjeslandse polders te loodsen. De Splenterbeek ontspringt nabij het Maldegemveld en neemt je mee door het boscomplex van Burkel en de Vossenholse Meersen om zich daarna met de Ede te vervoegen.

1 Water bufferen in het Maldegemveld

Hier ligt een weide met depressies die soms met water zijn gevuld. Deze depressies zijn de eerste van een reeks waterbuffers op de westelijke tak van de Ede. De waterbuffers bevinden zich in het Maldegemveld, een natuurgebied in eigendom van Natuurpunt, waar we in samenwerking met de Provincie Oost-Vlaanderen hebben voorzien in de buffering van 10.000 m³ hemelwater. Bij hevige regenval lopen deze buffers vol, om daarna geleidelijk hun water in de Ede af te geven. Op deze manier dragen we bij aan het verlagen van het risico op overstroming van Kleit, een deelgemeente van Maldegem waar de fietstocht straks zal passeren. Het ophouden van water in het natuurgebied gaat gepaard met het maken van ruimte voor natuurrijke, natte graslanden en heidevelden. Een win-win voor mens en natuur!

2 Twee takken

In deze buurt ligt de samenloop van de twee takken van de Ede. Deze samenloop is onzichtbaar vanop de weg, want hier is de Ede nog niet meer dan twee kleine beken die vrijwel ongemerkt door het landschap stromen.

3 Uitgegraven bufferbekkens

Deze bekkens bufferen samen 20.000 m³ hemelwater en helpen, samen met de buffers in het Maldegemveld die we eerder passeerden, de voeten van Kleitse bewoners droog houden. Je zal ongetwijfeld merken dat het hier gaat om uitgravingen met als enige doel het bufferen van hemelwater en bijgevolg met beperkte ecologische waarde.

Vervolgens fiets je door Kleit, waar de Ede tot enkele jaren geleden regelmatig voor overstromingen zorgde, om na het kruisen van de Aalterbaan (N44) de kern van Maldegem binnen te fietsen.

Waterbuffers in het Maldegemveld

De uitgegraven bufferbekkens met beperkte ecologische waarde

De Ede komt weer tevoorschijn op de markt van Maldegem

4 Groeiende beek

In de 'Edevallei' krijgt de Ede zowaar een fietspad die haar loop volgt, om na een ondertunneling iets verderop op de Maldegemse markt weer aan het oppervlak te komen piepen. Daarna maakt de Ede haar majestueuze intrede in het Sint-Annapark. Vanaf hier gaat de Ede niet meer ondergronds en neemt ze de serieuze proporties van een natuurlijke waterloop met de bijhorende rijkdom aan waterleven aan.

5 Geforceerde monding

In noordelijke richting vinden we de monding van de Ede, in het Schipdonk-kanaal. Tot het midden van de 19de eeuw vervolgde de Ede hier haar natuurlijke weg tot het Zwin, maar dit zijn lang vervlogen tijden... Vanaf hier wordt haar water tegenwoordig via de haven van Zeebrugge gekanaliseerd afgevoerd naar de Noordzee en is sindsdien een aanzienlijke natuurlijke waterbuffering verloren gegaan.

De Ede mondt uit in het Schipdonkkanal

6 Het kleine zusje

Vanaf nu zoeken we de loop van de Splenterbeek van monding tot oorsprong op. De Splenterbeek is de kleine zuster van de Ede. Ze ontspringt ook in het Dronengoed en Maldegemveld maar wordt ter hoogte van de Vossenholse Meersen ten zuidwesten van Maldegem opgeslorpt door de Ede. De Vossenholse Meersen zijn een goed gekend natuurlijk overstromingsgebied en dus een voor Maldegem belangrijke natuurlijke buffer voor hemelwater. Net zoals dit het geval is voor alle natuurlijke waterbuffers, vinden we ook hier de hoge natuurwaarde die typisch is voor natuurlijke waterzieke gebieden.

De Vossenholse Meersen als natuurlijke waterbuffer, waar het water mag blijven 'hangen' (foto: Ludo Goossens)

7 Zoek de Splenterbeek

De Splenterbeek is er eentje dat moeilijk via openbare wegen is te volgen. De beste plaats om deze natuurlijke waterloop in al haar glorie te zien is waarschijnlijk hier, waar ze de Kleitse Grote Nieuwhofdreef kruist. Hier heeft ze al de allure van een brede, natuurlijke beek.

8 Een laatste blik

Richting oorsprong is het moeilijk om de Splenterbeek te volgen. In onze zoektocht naar haar loop kruisen we haar nog slechts één keer, en dat is hier, ter hoogte van de Torredreef, om finaal haar oorsprong langs de Drongengoodweg te bereiken.

Steven Degraer (tekst) en
Johan Van Opstaele (foto's en concept)

De enige plek waar je de Splenterbeek vanaf de weg goed kan zien, is in Kleit